

Presser Gábor Komáromban

► Ismét Komáromban járt a híres magyar zeneszerző, Presser Gábor és többek között kilátogatott a temetőnkbe. A több mint kétórás beszélgetés végén megtekintette a nemrég felújított rituális fürdőt az Eötvös utca 9-es számú házban. A fotón a művész úr Kollár Zoltánnal látható.

Chanuka Komáromban

A Komáromi Zsidó Hitközség idei chanukai ünnepségét 2019. december 22-én, vasárnap 14:30-kor tartjuk a Menházban. Várjuk a gyermekeket és a felnőtteket egyaránt az első gyertyagyújtásra. A részletes programot novemberi számunkban olvashatják. Ünnepeljenek Önök is velünk! ◀

Chanuka gyertya rendelhető

Idén is várjuk chanuka gyertya megrendeléseiket 2019. december 1-ig, a kile@menhaz.sk címen, vagy a titkárság telefonszámán. Chanuka ünnepe az idén december 22-én, vasárnap este kezdődik (első gyertyagyújtás). Az ünnep nyolc napos. Az utolsó gyertyagyújtás december 29-én, vasárnap este van, az ünnep 30-án, hétfő naplementekor ér véget. ◀

Szerkesztői gondolatok

Kissé csípős az őszi vasárnap reggel, állapítom meg korán ébredve budapesti otthonunkban. Azon gondolkodom, elinduljak-e a Kozma ut-

PASZTERNÁK ANDRÁS

cai temetőbe a hagyományos, nagyünnepek előtti mártír megemlékezésre. Nem illendő ezen tűnődni, ki más menne, ha nem a Vészkorszak túlélőinek unokája. 4-es metró, s már ott is várom a 28-as villamost a Népszínház utcában. Lassan gördül be az öreg Tátra, hogy Kőbányán végigdöcögve elérje a végállomást. A megállóban találkozom a szüleimmel és a bátyámmal. Megható beszédek, a gyászima dallamai, maroknyi túlélő, az ő gyermekeik, unokáik, dédunokáik töltik meg az emlékmű előtti teret. Bár voltak évek, amikor elég kevesen jöttek el, öröm látni, hogy a hagyományok nem merülnek feledésbe. A szokásokhoz híven felkeressük a család sírjait az ünnepek előtt. Keresztül kasul átszeljük a sírkertet, kavicsot teszünk szeretteink nyughelyére. Van idő egy kicsit visszagondolni rájuk, az együtt töltött időkre vagy a róluk mesélt történetekre. Két – három óra, s újra a villamoson vagyok, a Bálint Ház Judafest nevű utcabábjára tartok a Klauzál térre. Az emlékezést felváltja a sokszínű fővárosi zsidó élet kavalkádja. Szól a zene, tradicionális étkek illata száll felém, ünnepi játékok, árusok, szervezetek standjai fogadják az érdeklődőket. Jó ezt látni! ◀

Közösségi mozaik – kép(ek) a hitközség múltjából –

► Fried Kálmán, a komáromi zsidóság jótévőjének német nyelvű gyászjelentése 1913 júniusából. Fried nevéhez kapcsolódik a Menház 1896-os átadása, a kilenc szegény férfinak és nőnek otthont adó menedékház megépíttetése a hozzákapcsolódó zsinagógával. Nemes cselekedeteinek az imaházban elhelyezett márványtábla állít örök emléket. A komáromi Menház alapítója 1909-ben tóravétet adományozott az intézményt fenntartó Gmilut Haszadim Egyletnek. 1944-ben ezt is elkobozták a hatóságok, majd a wiesbadeni raktár és a Jewish Cultural Reconstruction (JCR) elosztóhelye után 1977-ben került jelenlegi őrzési helyére, a Yeshiva University Múzeumba. A műtárgyról készült felvétel megtekinthető a Schnitzer Ármin Mikromúzeumunkban. (Gyászjelentés forrása: geni.com.)

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

Cím: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia
IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno
vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Hitközségi Híradó – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja, alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő:** Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak:** Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő:** Saláth Richárd, **olvasószerkesztő:** Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás:** Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság rövid hírek

A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t támogatták: Lázár Endre (Komárom), Deutsch Georg (Frankfurt), a Raáb család leszármazottai (Izrael, Kfar ha Macabi) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

Az őszi ünnepek alatt felkereste a Menházat Weisz Hecht Mirjam és Jossi Weisz izraeli rokonsága, Érsekújvárból Tomás Roth és neje társaságában ismerkedtek közösségünk történetével és a nálunk folyó gazdag vallási és kulturális élettel.

Scheiner Péter Budapesten találkozott Paszternák Tamással, a megbeszélésen szó esett filmjei közelmúltbeli kassai vetítéséről, illetve 2020-as terveiről.

Október 25-én izraeli vendégek érkeztek hozzánk a Raab- család leszármazottai. Szerencsénk volt, mert még itt tartózkodott Miriam Neiger-Fleischmann, így héber kalauzollással ismerkedtek a hitközséggel, felkeresték a temetőt, a családjukhoz kapcsolható komáromi nevezetességeket. Pasternák Antal nem tartózkodott Komáromban, így Miriam Alica Weissóvával közösen egésznapos programot biztosított számukra. Fáradásukat nagyon köszönjük!

Október végén Kollár Zoltán és Novák Tamás születésnapja alkalmából otthonában köszöntötte Messinger Sándort Kaván. Mi is jó egészséget kívánunk!

Támogatóink / naši sponzori:

„Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín“

A fehérbe öltözött zsinagóga

Eltelt egy újabb zsinagógai esztendő, ideje beszerezni az új luachot, fehérbe öltöztetni a Menházban Tóra-szekrényt, a bimát és az előimádkozói pulpítust. Az asztalok megterítve, a nagyünnepi imakönyvek előkészítve.

Riszovannij Mihály és Balogh István megérkezett már, hogy segítsék az ünneplést. Lassan megtelnek a padosorok, felhangoznak a tradicionális dallamok, együtt a közösség, szépszámban vannak

együtt kezdjük a huszonöt órás yom kipuri böjtöt. Ismét Balogh István tanár úr szavait hallgatjuk, ezúttal, a hidegebbre fordult időjárás miatt a kultúrteremben. Másnap a Mazkir-megemlékezés, a tanu-

köztünk vendégek is. Az ima és tanítás után a Wallenstein Zoltán teremben fogyasztjuk el a Budapestről érkezett kóser vacsorát. Mézbe mártjuk a barcheszt, beszélgetünk, őrizzük a hagyományokat. Másnap ismét összegyűlünk. Az udvaron a Taslich szertartás keretében jelképesen megszabadulunk bűneinktől. Ezt közös tanulás követi.

A tíz bűnbánó nap után újra találkozunk,

lás, az ünnepbúcsúztató havdala van soron. A böjt utáni első falatokat is közösen fogyasztjuk el.

Méltóképpen köszöntöttük 5780-at a komáromi hitközség szervezésében. Mi mást is kívánhatnánk, legyen ez még így nagyon sokáig! Köszönet mindazoknak, akik az előkészítésben és a lebonyolításban közreműködtek. ◀

PA

Befejeződött a Mikve felújítás következő szakasza

Az Eötvös utca 9. udvarán befejeződött a rituális fürdő felújításának következő szakasza, melynek részeként kívülről és belülről is megújult egyedülálló látványosságunk. A munkák még folytatódnak. A rekonstrukció ezen szakasza a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma támogatásával valósulhatott meg. ◀

PT

Gratulálunk

Fekete Magdolna a közelmúltban ünnepelte **90. születésnapját**. Ebből az alkalomból szeretettel gratulálunk. Kívánunk egészségben töltött boldog éveket családjá körében.

Gratulálunk **Feldmár Péternek és feleségének**, **Karinnak** harmadik gyermekük, **Artúr** születése alkalmából. A nagyszülőknek legyen sok örömmük az unokáiban. ◀

Köszönet az ünnepek résztvevőinek

A Komáromi Zsidó Hitközség nevében ezúton köszönjük mindenkinek, aki eljött és velünk ünnepelte az 5780-as év Nagyünnepét. Csak Önökkel együtt tudjuk megtartani hagyományainkat. Nagy öröm számunkra, hogy idén többen csatlakoztak hozzánk, akik korábban nem voltak aktív tagjai közösségünknek. Reméljük, a jövőben is résztvevői lesznek rendezvényeinknek. Természetesen azokat is várjuk, akik eddig még jutottak el hozzánk! ◀

PT

Szukkot a szomszédban

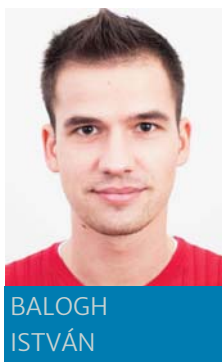
Szeptember 20-án, vasárnap a komáromi hitközség tizenöt tagja fogadta el a dunaszerdahelyiek meghívását a szukkot félünnepben megrendezett kerti partira. Kornfeld Tibor vezetőségi tag köszöntötte a vendégeket. Mivel ez volt a lu-

lavval való imádkozás utolsó napja érkezésünk után David Adri segítségével egyenként mondtuk el a szukkoti csokorra az áldást, beültünk a sátorba, majd meghallgattuk Hana Adri szlovák nyelvű és dr. Feldmár Tibor magyar nyelvű előadását az ünnepről. Az ízletes kóser ellátásról Dávid Adri és felesége gondoskodott a dunaszerdahelyiek közreműködésével. A komáromi csoporton kívül a rendezvényre érkeztek Győrből, Pozsonyból és Izraelből is. Köszönjük a meghívást. ◀

PZs

Nagyünnepek 5780 – 1. rész

BALOGH
ISTVÁN

Az 5780. zsinagógai esztendő beköszöntésekor, Ros hasana alkalmából tisztelettel köszöntöm a közösség minden tagját és vendégeit! „Ujjong szívem az Örökkévalóban, ... Nincs szent, mint az Örökkévaló, mert nincs senki kívüled; és nincs szirt, mint Istenünk.”

Egy boldogságtól sugárzó asszony, Hanna ajkán csendültek fel ezek a szavak, idestova több mint 3000 évvel ezelőtt egy ókori kánaáni zsidó kultusközpontban, Siló városában.

A polgári időszámítás előtti 12-11. század a zsidó királyság kialakulását megelőző időszak, a törzsek szerveződésének, illetve katonai összefogásának kora, amelyet bibliai kifejezéssel a bírák korának nevezünk. A jeruzsálemi szentély felépülését megelőző időkben vidéki kultushelyeken történt az áldozatbemutató, ilyen hely volt Siló is.

Sámuel 1. könyvének 1. fejezetéből, egy ünnepi alkalom leírásából ismerjük meg az efrájim törzséhez tartozó Elkánát és családját: a férfinak két felesége volt, Hanna és Pnina.

A Szentírás eképpen fogalmaz velük kapcsolatban:

„Ez az ember minden esztendőben fölment, hogy Silóban imádjá a Seregek Urát, és áldozatot mutasson be neki. Éli két fia, Hofni és Pinchász voltak ott az Ö.való papjai. Az egyik nap Elkana áldozatot mutatott be. Az volt a szokása, hogy a feleségének, Pninának, valamint a fiainak és lányainak több darabot ad, Hannának azonban, bár jobban szerette, csak egy darabot adott, mert az Ö.való meddővé tette. Vetélytársa is folyvást sértegette, el akarta keseríteni amiatt, hogy az Ö.való meddővé tette a méhét. Így ment ez évről évre.”

- Hanna tehát meddő volt, fájdalomát pedig a másik feleség, Pnina gúnyolódása is fokozta. Nem ismeretlen szituáció ez a Héber Szentírásban, ugyanez történt évszázadokkal korábban Hágár és Sára között is.

Elkana igyekezett vigasztalni feleségét, így szól hozzá: „Hanna, miért sírsz, és miért nem eszel? Miért vagy boldogtalan? Hát nem több vagyok én neked, mint tíz fiú?”

Egyik évben azonban az asszony már

nem bírta tovább, egyedül ment a silói szentélyhez és az Ö.valóhoz fohászkodott gyermekáldásért, olyan mély átéléssel, ami még az akkori főpapot, Élit is meglepte. Imája végén Hanna megfogadta, hogy amennyiben gyermeke születik, felajánlja őt az Ö.való szolgálatára. Éli főpap e szavakkal nyugtatta meg: „Menj békével! Izrael Istene teljesíti kérésedet, amelyet elé terjesztettél.”

És valóban így történt. Hosszú meddősége után meghallgatta őt az Ö.való, és a következő évben gyermeke született.

Ezt követően hangzott el Hanna hála-imája, korai vallásos költeményeink egyike, amelyben egy nő imádkozik, intéz dicsőítő- és köszönőéneket az Ö.valóhoz, illetve különleges költőiséggel fejezi ki csodálatát a Teremtés nagysága iránt:

Mert az Örökkévalóé a föld oszlopai és rájuk helyezte a világot. Jámborainak lábait megőrzi, s a gonoszok sötétségben enyésznek!

Hanna imája az újévi zsinagógai olvasmányaink része, ezért is különösen figyelemre méltó az előbbi mondat, hiszen a hagyomány szerint Ros hasana egyben a világ teremtésének kezdőpontja, az ember teremtésének napja. A rabbinikus kommentárokból tudjuk, hogy három jelentős bibliai nőalak meddősége szűnt

meg ezen a napon, Hannán kívül az első ósanyáé, Sáráé, kinek ekkor született meg fia, Izsák, valamint Jákob kedvenc feleségéé, Ráchelé, akinek elsőszülöttje József lett. Nem véletlen tehát, hogy mindhárom szerepelnek Ros hasana tórai és prófétái olvasmányainak egyikében.

Az újévi időszak meghatározó fogalmai a Tfila, az ima, a Tsuvá, a megtérés és a Cedáká, a jótékonyság. Bölcsaink úgy tartják, hogy Hanna története arra is hatással volt, hogy hogyan imádkozunk.

Hanna imája azért is figyelemre méltó, mert bár az istentiszteleteken, a zsinagógában a tórolvasáshoz, a káddis mondáshoz 10 zsidó férfi jelenléte szükséges, mégis egy asszony imájának története tekintendő példának az imádkozás módjához. A történet úgy fogalmaz, hogy „Hanna a szívéből beszélt”, és ebből vezetjük le, hogy odafigyeléssel és elmélyülten kell imádkozni. Továbbá mikor imádkozott, az ajkai mozogtak, de a hangját nem lehetett hallani. Bölcsaink ennek alapján tanítják, hogy artikuláltan kell imádkozni, minden szót tisztán kiejtve, de nem túl hangosan. Így vált méltóvá Hanna arra, hogy bölcsaink besorolták őt a hét prófétanó közé. Példája azt tanítja nekünk, hogy az Ö.való segít felülemelkedni az élet felfogható korlátain. Ösztönző példa lehet számunkra, hogy használjuk ki a bennünk rejlő lehetőségeket.

Hanna fiából lett később a nagy, királyválasztó próféta, Sámuel, aki felkente Sault, majd utóbb Dávidot is. A zsidó nép nagyformátumú egyéniségévé, bölcs vezetőjévé vált, akire több szentírási könyvünk szerzőjeként tekintünk. De sikerei mögött ott sejlik az édesanyja alakja is, ugyan róla csak néhány mondat szól a Szentírásban.

Minden egyes születés kicsiben hasonló a teremtéshez. Ma, amikor a világ teremtésének 5780. évfordulóját is ünnepeljük, gondoljunk Hannára, aki először énekelte meg a Szentírásban az anyaság örömét és gondoljunk minden édesanyjára, akinek köszönhetően ma itt lehetünk.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok mindannyiunknak egy jó beiratást és jó bepecsételést!

Sana tova tikatévú, vetichatému! Köszönöm, hogy meghallgattak! ◀

Elhangzott a komáromi zsinagógában.

Kehila-díjasok 2019

Ifj. Gyüszi László

Köszönöm a megtisztelő díjat, elismerést. Könyvtáros, helytörténész vagyok. Jelenleg a tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtár igazgatóhelyettese. (Korábban, 1978 és 2010 között a tatabányai városi könyvtár munkatársa, vezetője voltam.)

Mi motiválta abban, hogy elkezdje kutatni a tatabányai és környékbeli zsidóság történetét?

A motiváció egy egyszerű helytörténeti érdeklődés kialakulása volt. Még a tatabányai könyvtár helytörténeti gyűjteményében akadtam rá Goldberger Izidor tatabányai rabbi kis füzetére, melyben röviden összefoglalta a tatabányai és tóvárosi zsidóság történetét. Természetesen hivatkozva korábbi saját tanulmányaira, mások írásaira. A hivatkozásokat átnézve jöttem rá, hogy a város életében már a középkortól milyen nagy számban voltak jelen, illetve később milyen jelentős mértékben emelték a város gazdaságát, kultúráját, vettek részt sporteseményeken. Konkrétan irányították a város életét – együttműködve a grófi Eszterházy-családdal.

Fennmaradtak forrásanyagok, melyekre támaszkodhat a település helytörténetét vizsgáló szakember?

Azt kell mondjam, hogy nagyon kevés a fennmaradt forrásanyag. Goldberger Izidor ebben a kis kiadványában, de leginkább az egyéb és nagyobb országos kiadványokban bőségesen feldolgozta a tatabányai

zsidóság történetét. Ami még – elsősorban számomra – fehér folt, hogy sok olyan dokumentumot ismertem eredeti nyelven, melynek fordítása gondot okoz. De a későbbi időkben sem árasztanak el nagy számban a dokumentumok. Érvényes ez elsősorban a második világháborút megelőző időszakra, valamint a holokausztra. A nyitrai levéltárban próbáltunk meg többet kutatni, de az iratok rendezetlensége miatt elég nehézkesen haladtunk előre. Apró morzsákból próbáltunk meg valamilyen hiteles történetet rekonstruálni. Az ottani kutatásaink még feldolgozásra várnak.

Miért érezte fontosnak, hogy közreműködjön a tatabányai izraelita temető megújításában?

A tatabányai izraelita temető többünk számára egy zárt és misztikus hely volt sokáig. Bár a mai napig működő temető, sok-sok titkot rejt még. A város korábbi vezetői fontosnak tartották, hogy ezt a különlegességet meg kell mutatnunk a nagyközönségnek. Természetesen tiszteletben tartva a zsidó szokásokat, hagyományokat. És amikor a teljes felújítás

megtörtént, helyére kerültek a ledőlt sírkövek, helyreállították a kis kerítéseket, kitisztult a buja növényzettől – nagyon sokan elcsodálkoztak: „Milyen szép!” – már amennyire egy temető lehet szép. És persze az is fontos volt, hogy mind a helyi, mind országos szinten, sőt ma már tudjuk világhírű emberek felmenői vannak a tatabányai izraelita temetőben eltemetve...azaz „Itt van elrejtve”.

A Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület javasolta a Kehila-díjra, milyen sikeres projektekben működtek együtt?

Több olyan programot szervezett a Társaság, melyben előadóként, szakértőként kértek fel, számítottak segítségemre. Mindezeket a munkákat önzetlenül vállaltam el, segítettem munkájukat, beszélgettem másokkal pl. a tatabányai (felsőgallai) zsidóság történetének feldolgozásában. Itt külön ki kell emelnem dr. Simonik Péter barátomat, kollégámat, akivel egymást inspirálva, segítve próbáljuk a fehérfoltokat kiszínesíteni.

Mit jelent Önnek ez az elismerés?

Röviden: nagyon sokat... A meglepetés teljes erejével fogadtam már a felkérést is, hogy ha netán úgy alakul és megítélik nekem ezt a díjat. Az, hogy meg is kaptam ezt a szép és elismerő díjat – teljes mértékben büszkévé tett. A köszönetnyilvánításomban is jeleztem: ez a díj, mint általában a díjak egy időszak munkájának elismerése... de egyben ösztönző is, hogy volt, van értelme munkámnak és folytassam tovább tevékenységemet e téren is... és van tenni valónk még bőven... És azért vannak néhányan, akik szintén azon fáradoznak, hogy a zsidó kultúra, a hagyományok megismeretése mind szélesebb körben terjedjen el, ismerjék meg a szokásokat, a kultúrát, vagy akár éppen a gasztronómiát is.

Vannak további tervei a megyei zsidóság történetének kutatása terén?

Igen, tervek vannak... sőt, nemrég szinte kész felkérést kaptam, hogy a korábbi résztanulmányokat próbáljam meg, próbáljuk meg barátaimmal, kollégáimmal egy teljes kiadványban megjelentetni... Ez sajnos még el fog tartani egy darabig, de amint kézzelfogható lesz, ígérem, jelentkezem. Hiszen a díj arra is kötelez, hogy beszámoljak további kutatásaimról, tevékenységemről. ◀

PASZTERNÁK
ANDRÁS

Kék-fehér hétköznapok

87. fejezet: Homokvár a tengerparton

(2012. szeptember 15.)

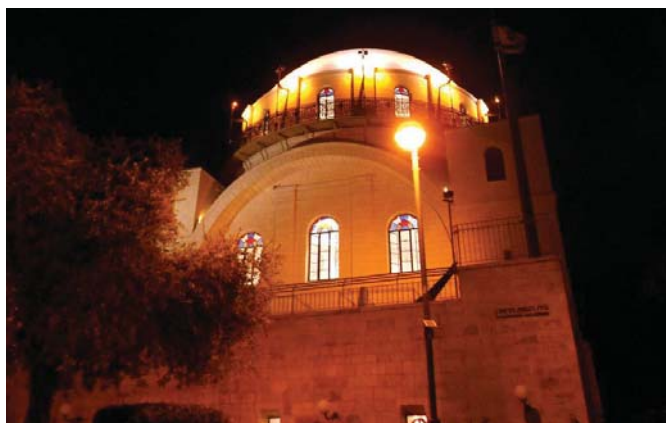
Elbolydult az egész város. Ramat Amidar végállomáson még sosem láttam annyi embert, mint tegnap hazafelé az egyetemről. Hasonló volt a helyzet a Marom Nave-i bevásárlóközpontban is. Az üzletek elé kírakott asztalok roskadoztak a szépen csomagolt új évi ajándékoktól, sokból nem hiányozhatott az ünnep két elengedhetetlen jelképe a méz és a gránátalma sem.

Elmúlt hát egy újabb zsinagógai esztendő, mintha tegnap írtam volna az 5772-t köszöntő blogbejegyzést.

Tavaly tele voltam várakozással, milyen lehet a Szentföldön megélni a zsidóság legnagyobb ünnepét. – gondolkodom az Ashkelon felé robogó enyhén füstszagú (remélem nem gyulladunk ki!) vonaton. Nem lehetek elégedetlen a lassan elmúló évvel: valóra vált a nagy álmom, az izraeli kutatás; fejlődtem az angolban; megértem számos örökre emlékezetes pillanatot; ismeretlen rokonokkal barátkoztam össze; eltalált Ámor nyila; nem marad ki végre Szarvas sem. Amit elveszítettem, az talán egy jó nagy adag kék-fehér illúzió, mindarról, amit az országról, az emberekről, az egész közel-keleti létről gondoltam, vagy inkább amit belém neveltek. Na jó, amivel áltattam magam miközben kis izraeli zászlókat ragasztgattam Pasztiland repülőire és autóira. Jön hát az ünnep.

Vasárnap estétől Rosh Hashana két napja, majd tíz nap múlva Yom Kippur, az Engesztelés napja, végül Szukkot, a sátrak ünnepe. Mindenki boldog, édes újesztendőt kíván a másiknak, de talán senki sem hiszi el valójában, hogy megússzuk az iráni háborút. S a híradókból ömlő az arab világot megrázó Amerika (és Izrael) ellenes tüntetéshullámok sem sok optimizmusra adnak okot. Nu, majd az 5774-et köszöntő bejegyzésemben meglátjuk. Itt jegyzem meg, tegnap megjelent egy kolléga katonai egyenruhában a laborban. Látásból ismertem csak, talán két szót, ha beszélünk eddig. A főnököt keresve leült mellém, s teljesen meglepő módon elkezdett beszélgetni. Honnan jöttél? – tette fel a szokásos indító kérdéseket. Elővette a telefonját, s az alakulata sivatagi gyakorlatán készült csoportképet mutatta. 10 éve nem volt ekkora gyakorlat – válaszolta a háborút firtató kérdésemre. Shana tova vettem tőle búcsút, mikor elindul kifelé. Shana tova, s nagyot sóhajt miközben eltűnik a folyosón.

Visszatérve Ashkelonba, a nap süt, 36 °C, családok áradata a tengerparton. Kicsit zavaros a víz de azért élvezhető, erős késztetést érzek a homokvár építésre. Boldog, békés, édes és egészséges 5773-at minden Olvasómnak, akinek most kezdődik az új esztendő!

(2012. szeptember 21.)

Ezután tartózkodni fogok a mértéktelen fogyasztástól, magyarul nem eszem többé össze-vissza mindenfélét. – fogadtam meg kamasz fejjel a komáromi kórház sebészetén, egy kiadós töltött káposztás barackozás után, vakbél gyanúval vendégeskedve az intézményben egy hétig.

Akkor még nem sejthettem, eljön majd az idő, amikor Izraelben töltöm az őszi ünnepeket, s a zsúfolásig telt asztalok előtt nehéz lesz betartani a gimnazista fogadalmat. A rokonoknál, ismerősöknél töltött péntek estéken mindig rácsodálkoztam, mikor, s hogyan sikerül ennyi mindent elkészíteni az ünnepre. Mindezek az étkezések messze elmaradtak a Rosh Hashana, az új esztendő kínálatától.

S ha ott illatoznak a finomabbnál finomabb falatok, posztdok legyen a talpán, aki ellen tud állni a sült húсок, rántott szeletek, saláták és egyéb köretek hívogató szirén-dalának. Az ínycsiklandó desszertekről nem is beszélve: az ajándékba vitt kürtös kalácsot, a háziasszony tudását dicsérő zserbót vagy a frissen készült túros palacsintát nem lehet kihagyni. Az előttem úszkáló gefilte fisch, a furcsa nevű osso buco borjú lábszár szeletei, a paprikás csirke, a rántott hagymakarikák, a sült krumpli és a gombás rizs, a kókuszgolyó(k), a kakaós kalács, a fagyí, a dinnye, a barack, az alma, csak néhány azok közül, amelyek a villám hegyére kerültek az ünnep miatt ötnaposra nyúlt hétvége során. S akkor nem beszéltem még a makaróniról, a gomba felfújtról, a lasagnéről, a kreplachos húsvésről, a gombával töltött rántott palacsintáról.

Ahhoz, igazán nem kellett volna egy tudományegyetemet elvégezni, hogy rádöbbenjek, ha irgalmatlan mennyiségű táplálékot veszek magamhoz, de az emésztési folyamat végén semmitől sem vesz búcsút a testem, annak előbb utóbb beláthatatlan következményei lesznek. Pláne, ha az ember a nap jelentős részét egy zsinagógai padban kuporogva tölti.

Saját kárán tanul a kutató, pláne ha gyomron vágta magát Rosh Hashanakor, s utána egy hosszabb elő yom kippuri böjtölésre kényszerül.

Ha gasztroblogger lennék, az ismerősöknél és rokonoknál felhalmozott ünnepi csemegékből talán egy könyvnyi poszt is összejött volna. Nem vagyok az, mi más következtetést vonhatok le: KisPaszti, tudj nemet mondani Önmagadnak és mások kínálásának is! ◀

FOLYTATJUK

DR. ORNA
MONDSCHAJN

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből Mi az, ami tényleg „Kosher“ ?

Cháim Béer, egyik leghíresebb izraeli novellista és publicista nemrég kiadott új könyvében "Mászár Dülüm"-ban, egy következő rövid epizódról írt, amit ő maga is egy jó barátától hallott. Az illető Londonban sétált, mikor szembe jött vele egy chaszid, kecskével. A chaszidot fel lehetett ismerni a jellemző öltözetéről, az illető nagyon csodálkozott, hogy mit keres mellette a kecske, amelyről lehetett látni, hogy nem első alkalommal, sétál a londoni utcában, nyugodtan megáll pár helyen és megkóstolja a füvet.

A chaszid és a kecske tovább sétáltak, a végén megálltak egy fűszeres mellett. A chaszid megkötötte a kecskét, bement és pár perc múlva kijött egy doboz tejjel. A táskájából kivett egy tálat és a kecske elé tette a tejet. Az örömmel itta meg. Itt már az idegen sétáló nem tudta magát visszatartani és odament a chaszidhoz. Jiddisül szólította meg, megkérdezte, hogy minek neki a kecske és azt válaszolta, azért, hogy tejet adjon. De nem értem, folytatta a kérdező, minden lépésen találsz, egy fűszerüzletet, ahol kapsz friss tejet. A chaszid ránézett mint egy kisgyerekre, aki buta kérdést tesz fel: Az üzletekben nem kóser a tej, azt mi nem isszuk, de amit a mi kecskénktől fejünk az Cháláv Izráél, illetve kóser tej. Az idegen bólintott és elbúcsúzott, mai napig keres válasz arra a kérdésre, hogy mi az a folyamat, ami a kecske belső szervezetében a nem kóser tejet kóserrá változtatja.

Ez a történet elgondolkasztó a kóserság kérdéséről, és arról hogy mennyire logikusak a szélsőséges felfogások. Izraelben könnyebb a helyzet, de itt is vannak különböző fokozatai kóserságak. Mindenki megtalálja a neki megfelelőt. Lehet mondani, hogy itt könnyebb kóser árut találni, mint a nem kósért, de valójában azt is lehet.

Mivel én a maradi, régimódi kóserságot tartom, és nem keresem a szélsőséges, nem vagyok felhatalmazott ilyen kérdésekbe beleavatkozni, mégis egy vonatkozásról szeretnék beszélni. A kóserságba fontos a láthatóság, illetve fontos hogy a tejes éte-

lek tejesnek nézzenek ki és a húsos ételekben is lehessen tudni, hogy húsosak. A modern világ nagy kérdések állít a kóserságot tartók elé, mivel ma már hús utánzatokat gyártanak. Ezek még csak kísérleti fázisban vannak, de nemsokára már választ kell adni a kósért tartóknak.

Egy élelmiszergyár vegán hamburgert készített, amely főleg humuszt, lencsét és fűszereket tartalmazott. A csomagoláson olyan kép volt, amit teljesen össze lehetett téveszteni egy valódi húsos hamburgerrel. A fogyasztók kérték, hogy változtassák meg a képet, tudják, hogy vegán hamburgert esznek vagy húsosát. Vannak, akik jogtalanok találják, hogy ezt a terméket hamburgernek hívják mivel az a valódi neve és ez csak egy utánzat.

A régi izraeli mesékben sokszor szerepeltek a mesék a hős katonákról, akik este a nehéz, harcok napok után körbeülték a tábor tüzet és krumplit sütöttek. Ez a sült krumpli nemzeti eledel lett, mivel ma már csak Lág Báomerkol csinálnak, tábortüzet szeretnének otthon is hasonló sült krumplit enni. A következő recept utánozza a mitológiai sültkrumplit.

Pár darab krumplit héjába főzzük meg puhára. Mikor kihűltek a sodrófával ráverünk, tepsibe sütőpapír teszünk. Rá helyezzük a krumplikat, amelyeket meglocsolunk kevés olívaolajjal és megsózzuk, ha lehetséges durva sóval. Meleg sütőben sütjük kb. 40 percig vagy addig, míg a konyhában elterjed a régi sültkrumpli illata. ◀

Kokosové gul'ky, avagy nemzetközi családi tábor Szarvason

Nyári lapszámunkban beszámoltunk már a Camp Jichak családi tábor első turnusáról, ezúttal az augusztusi nyárzáró napokról közlünk pillanatfelvételt.

Az Andor Anna és Forgács György által szervezett zsidó élménytábor most először nyitotta meg a kapuit a más országokból érkező családok előtt. A Bálint Házsal közösen életre hívott ötnapos nyaralásra a magyarországi résztvevők mellett a legtöbben Szlovákiából és Csehországból érkeztek. Számos szülő egykoron a szarvasi gyerektábor táborozója és sok esetben madrichja is volt. A nyelvi akadályt leküzdve igazi keletközép-európai zsidó élményt nyújtott minden résztvevőnek az együtt töltött időszak. A sabbes köszöntése, a gazdag programkínálat, a városban zajló múltkutatás, az éjszakai bátorságpróba, a változatos sport- és kézműves foglalkozások, az

ismeretterjesztő küldetések tették teljessé a Camp Jichak idei második felvonását.

A cikk szerzője pár éve még nem gondolta volna, hogy önkéntesként, szlovákul magyarázza majd a kókuszgolyók elkészítésének titkát a Tündérvilágban a ügyeskedő kisgyerekeknek.

Köszönet a nyári kalandokért. Találkozunk 2020-ban is Szarvason! ◀

PA

„Skúmaj obsah, a nie fľašu!“

Pamätný deň holokaustu na Gymnáziu Jánoša Selyeho

KRÁLIK
ZSUZSANNA

Na Slovensku si 9. septembra pripomínáme Deň obetí holokaustu a rasového násillia. Od roku 2003 je 9. september Pamätným dňom holokaustu na základných a stredných školách. Spomínať na obeť je našou spoločnou povinnosťou, ako aj to, aby sme si uctili tých, ktorí sa proti takýmto javom postavili.

Počnúc aprílom 2003 venujeme tento deň z iniciatívy riaditeľa Gymnázia Jánoša Selyeho Imre Andruskó Pamätnému dňu holokaustu v spolupráci so Židovskou náboženskou obcou v Komárne.

Pred mnohými rokmi som sa začala venovať skúmaniu a metodologickej štúdiu holokaustu a snažila som sa svoje poznatky rozširovať v rámci domácich a zahraničných kurzov. História holokaustu musíme učiť na školách, pretože podobná tragédia sa už nikdy nesmie opakovať. V tomto ro-

ku sa dňa 9. septembra zhromaždili na dvore našej školy žiaci 2. ročníka pod vedením pani učiteľky PhDr. Irén Deák, aby sme spoločne spomínali na obeť. Najprv sme sa vybrali do Menházu, kde nás už čakali prednášajúci: dr. Tomáš Novák a manželka Paszternákovci, predseda obce s manželkou. Anton Paszternák vo svojej prednáške hovoril o histórii židovskej budovy, rozpovedal nám, čo zostalo z komárňanskej židovskej obce, ktorej členov odviekli a zo synagógy. Židovská náboženská obec je už takmer 215 rokov dejiskom komunitného, náboženského a kultúrneho života občanov židovského viero-

vyznania žijúcich v meste a v okolí. Obec, ktorá pred holokaustom čítala vyše 2000 členov a ktorá má dnes už oveľa menej členov, odštartovala v roku 2001 program OKNO CHALON, v rámci ktorého otvorili svoje dvere dokorán pred svojimi súvercami žijúcimi na južnom Slovensku a v západnom Maďarsku. Po návšteve mikromúzea sme prešli do synagógy, kde sa deti zoznámili s históriou židovského národa, spoznali židovský letopočet, židovské sviatky a kde prednášajúci odpovedal na otázky študentov. Po návrate do školy sme si v aule pozreli náučný film Oči holokaustu, o ktorom sme následne diskutovali.

Učeniu o holokauste a spomínaniu na jeho obeť sa na našej škole prikladá veľký význam. Naším cieľom nie je deti rozplakať, ale študenti počas štúdia holokaustu a iných genocíd musia prísť na to, že takéto zločiny páchané ľuďmi sa môžu zopakovať – to, čo sa stalo Židom, sa môže stať komukoľvek inému. Som toho názoru, že aj mlkvi a pasívni študenti sa pri takýchto príležitostiach otvoria a vyjadrí svoj názor. O holokauste musíme hovoriť, pretože ľudia musia vedieť, kam môže viesť cesta nenávisti. Mladí ľudia vedia o holokauste čoraz menej, práve preto musíme v rámci hodín dejepisu klásiť väčší dôraz na odovzdávanie informácií. Ak by to bolo tak, možno by ani antisemitizmus nebol taký populárny v radoch mládeže... ◀

Kokosové gul'ky, alebo medzinárodný rodinný tábor v Szarvasi

V letnom čísle sme informovali o prvom turnuse rodinného tábora Camp Jicchak. Teraz uverejňujeme momentku z posledných letných dní. Židovský tábor organizovaný Annou Andor a Györgyom Forgácsom v tomto roku po prvýkrát otvoril svoje brány rodinám z iných krajín. Na päťdňovú rekreáciu v spolupráci s Domom Bálint pricestovali okrem domácich maďarských rodín najmä rodiny zo Slovenska a Česka. Mnohí z rodičov boli v detstve účastníkmi a v mnohých prípadoch aj maďarickými táborov v Szarvasi. Spoločne strávený čas poskytol každému účastníkovi skutočný východoeurópsky židovský zážitok bez ohľadu na jazykové bariéry. Privítanie šabesu, bohatý program, výpravy po stopách histórie, nočná skúška odvahy, pestrá ponuka športových a remeselníckych aktivít a náučné aktivity naplnili obsahom druhú dejstvo tohtoročného Camp Jicchak.

Autor článku by pred niekoľkými rokmi ani nepomyslel na to, že ako dobrovoľník bude po slovensky vysvetľovať tajomstvo prípravy kokosových guliek deťom pracujúcim v Kuchyni víl.

Vďaka za letné dobrodružstvá. Stretneme sa v roku 2020 v Szarvasi! ◀

PA

Cena Kehila 2019

Židovská náboženská obec v Komárne od jesene 2018 zjednotila ceny KEHILA a KEHILA-CHAVER, a odovzdáva ceny KEHILA tým, ktorí urobili mnoho pre židovské náboženské obce regiónu. Laureáti tohto roka sú (odovzdávanie cien bolo dňa 1. septembra v komárňanskej synagóge):

István Balogh a Mihály Riszovannij

Jesenné sviatky a séderové večery Židovskej náboženskej obce v Komárne sa už dlhé roky uskutočňujú za spolupráce s Mihályom Riszovanným a Istvánom Baloghom. Sprostredkujú členom našej komunity a tým, ktorí sa o našom náboženstve chcú niečo naučiť, odveké židovské modlitby a učenia. Spoznávanie melódii sviatkov Roš Hašana, Jom Kipur či piatkových večerov, ako aj učení spojených s vysokými a menšími sviatkami prispieva k tomu, aby si príslušníci židovského národa zachovali a pokračovali vo svojich tradíciách. Poďakovanie patrí Mihályovi a Istvánovi za to, že vďaka nim sa medzi starobylé steny našej synagógy a Menházu (Starobinca) pravidelne vracia židovský náboženský život. Mihály Riszovannij je aktívnym členom komunity Bét Orim. Niekolko rokov pôsobil na Katedre nemeckého jazyka Selyeho univerzity v Komárne, v súčasnosti vyučuje hebraistiku v Rakúsku. Nedávno na požiadanie našej obce preložil z nemeckého do maďarského jazyka knižku komárňanskeho hlavného rabína Ármina Schnitzera Obrázky zo židovskej kultúry – z môjho života. István Balogh je učiteľom náboženskej výchovy na Základnej škole Sándora Scheibera a spolupracovníkom Židovskej univerzity v Budapešti. V tejto

inštitúcii nedávno získal doktorský akademický stupeň PhD.

Ján Hevera

Je správcom židovského cintorína v Mliečne. Na cintoríne dedinky, nachádzajúcej sa v Dunajskostredskom okrese, je 330 označených pomníkov, najstarší z roku 1739. Ján Hever sa už 25 rokov svedomito stará o hroby a ochraňuje ich. V jeho práci mu pomáha Židovská náboženská obec v Dunajskej Strede a Občianske združenie Moderný Šamorín pre všetkých.

Udržiava kontakty s príbuznými tých, ktorí sú na cintoríne pochovaní. Títo príbuzní mu boli sprievodcami počas jeho cesty do Izraela. Zaujíma sa o židovskú kultúru a tradície. Osvojil si hebrejské písmo. Vďaka týmto vedomostiam opravuje nápisy náhrobných kameňov ohlodané zubom času. Vyhľadáva a dokumentuje aj hroby cintorínov okolitých obcí. Uznáním jeho obetavej práce je udelenie ceny Kehila, na ktorú ho navrhol člen vedenia našej obce Zoltán Kollár, na základe článku uverejnenom v novinách Új Szó (Nové slovo). Tibor Kornfeld, predseda Židovskej náboženskej obce v Dunajskej Strede, úprimne s naším návrhom súhlasil.

Mónika Bajkai Csengel

Je pracovníčkou Mestského kultúrneho

strediska v Komárne. Popri koordinácii podujatí sa už dlhé roky venuje režirovaníu rôznych literárno-dramatických predstavení. V tomto školskom roku predstavil divadelný krúžok GIMISZ pôsobiaci pri Gymnáziu Jánosa Selyeho práve z jej iniciatívy a v jej réžii muzikál Fidlík na streche. Úspešné predstavenie, v ktorom účinkovali maturanti gymnázia, malo okrem premiéry na stužkovej slávnosti viacero repríz. Naša komunita navrhla obetavú prácu Moniky Bajkai Csengel v záujme zachovania židovských kultúrnych tradícií odmeniť cenou Kehila.

László Gyűzsi ml.

Zástupca riaditeľa Župnej a mestskej knižnice Attilu Józsefa v Tatabányi. Niekolko desaťročí sa venoval úspešnému výskumu, systematizácii a publikácii židovskej histórie v meste Tata. Konferencie venované téme miestneho židovstva pravidelne obohacoval vzácnymi prednáškami. Rekonštrukcia židovského cintorína v Tate sa uskutočnila v roku 2014 vďaka iniciatíve Nadácie Goldberger Samosprávy mesta Tata. Svojím výskumom, štúdiami a prednáškami prispel k tomu, aby na úpätí Kalvárie v blízkosti geologickej chránenej oblasti sa opäť skvel vo svojej nádhre jeden z najkrajších židovských cintorínov krajiny. Jemu vďačíme za dobrú a plodnú spoluprácu medzi Župnou a mestskou knižnicou Attilu Józsefa a Spolkom maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes. Vďaka jeho svedomitej a obetavej práci mnohí spoznali históriu židovstva v Komáromsko-ostrihomskej župe. Udelenie ceny Kehila navrhol Spolok maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes. ◀

Synagóga v bielom šate

Uplynul ďalší židovský rok, je čas obstarat si nový luach, zaodiet do bieleho šatu skrinku Tóry v Menháze, bimu a pult predmodlievajúceho. Stoly sú prestreté, modlitebné knižky vysokých sviatkov pripravené. Predmodlievajúci Mihály Riszovannij a pán profesor István Balogh už dorazili.

Pomaly sa zaplňajú lavice, zaznejú tradičné melódie, komunita je pospolu, aj hostia prišli v hojnom počte. Po modlitbe a učení si na kóšer večeri privezenej z Budapešti pochutnávame v sále Zoltána Wallensteina. Barches namáčame do medu, rozprávame sa, zachovávame naše tradície. Na druhý deň sa opäť zídeme,

hodinový pôst sviatku Jom kipur. Opäť naslúchame slovám Istvána Balogha, tentoraz – z dôvodu chladného počasia – v kultúrnej sále. Na druhý deň nasleduje spomienka mazkir, učenie a havdala rozlúčenia sa so sviatkom. Prvé sústa po pôste konzumujeme spoločne. Rok 5780 sme v organizácii komárňanskej obce privítali

svoje hriechy symbolicky zahadzujeme v záhrade v rámci rituálu tašlich. Po ňom nasleduje spoločné učenie.

Po desiatich dňoch kajania sa opäť stretávame, spoločne začíname dvadsaťpäť-

dôstojne. Čo iného by sme si mohli želať, ako to, nech sa tak deje ešte veľmi dlhý čas! Vďaka patrí každému, kto sa zúčastnil príprav a uskutočnenia podujatia. ◀

PA

Sukot v Dunajskej Strede

Vnedelu, 20. septembra, prijalo päťnásť členov komárňanskej náboženskej obce pozvanie súvercov z Dunajskej Strede na záhradnú párty pri príležitosti polovice sviatku Sukot. Hostí pozdravil člen vedenia obce Tibor

Kornfeld. Nakolko toto bol posledný deň modlitieb s lulav.

Po príchode sme pomocou Davida Adriho po jednom odriekali požehnanie sukotovej kytice, usadili sme sa v stane a vypočuli sme si prednášku o sviatku v podaní Hany Adri v slovenskom a dr. Tibora Feldmára v maďarskom jazyku. Chutné kóšer jedlo zabezpečil David Adri s manželkou za pomoci dunajskostredskej obce. Ďakujeme za pozvanie. Okrem komárňanskej skupiny sa na oslave zúčastnili hostia z Gyóru, Bratislavy a Izraela. ◀

PZs

Pod'akovanie účastníkom sviatkov

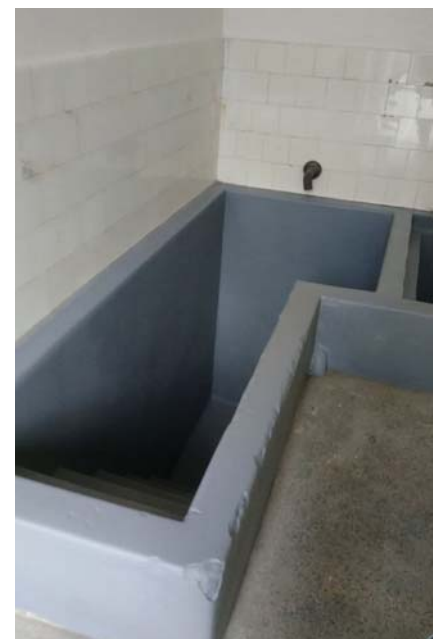
V mene Židovskej náboženskej obce v Komárne touto cestou ďakujeme každému, kto prišiel medzi nás a spoločne s nami oslávil vysoké sviatky roku 5780. Naše tradície dokážeme zachovať len spolu s vami. Je pre nás veľkým potešením, že tento rok sa k nám pridali viacerí z tých, ktorí v predchádzajúcom období neboli aktívnymi členmi našej obce. Veríme, že aj v budúcnosti sa budú zúčastňovať na našich podujatiach. Samozrejme, očakávame aj tých, ktorým sa doposiaľ medzi nás nepodarilo prísť! ◀

PT

Ďalšia fáza dokončená

Na dvore domu na Eötvösovej 9 bola dokončená nasledujúca fáza rekonštrukcie rituálneho kúpeľa, ktorej súčasťou bola vonkajšia i vnútorná obnova tejto našej jedinečnej atrakcie. Práce naďalej pokračujú. Táto fáza rekonštrukcie sa uskutočnila s finančnou podporou Ministerstva financií Slovenskej republiky. ◀

PT

Komunitná mozaika

- fotografie z minulosti našej obce -

► „Je večer Kol nidre, začína sa najsvätejší židovský sviatok,.... postávam na zrekonštruovanom schodisku Menházu, spolu s mojím bratom očakávame prichádzajúcich do synagógy, tak ako vždy, pomaličky, viac ako 14 rokov... Pred niekoľkými hodinami som bol ešte na stovky kilometrov vzdialený,.... ale ponáhľal som sa späť, veď do Komárna ma ťahá moja rodina, komunita, synagóga, Menház... Pred pár rokmi sme presne vedeli, kto sa objaví zo smeru ulice Eötvösa, kto sa bude náhlieť od siedmeho sídliska, kto pôjde pozdĺž celej Štúrovej ulice... Dnes sa už situácia zmenila, väčšina tých, ktorí „určite prídu“ už nie sú medzi nami...“ – 2009.

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia! Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Poukázanie peňazí z územia SR:
26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:
Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia
IBAN: SK060900000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno
alebo
IBAN: SK525200000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Nástenka krátke správy

Vydávanie Spravodajcu, Klub Šalom a ŽNO v Komárne podporili: Endre Lázár (Komárno), Georg Deutsch (Frankfurt), potomkovia rodiny Raáb z Izraela (Kfar ha Macabi) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

Počas jesenných sviatkov navštívili Menház príbuzní Mirjam Weisz Hechtovej a Jossiho Weisza v spoločnosti Tomáša Rotha a jeho manželky z Nových Zámok. Oboznámili sa s históriou našej obce a s naším bohatým náboženským a kultúrnym životom.

Péter Scheiner sa v Budapešti stretol s Tamásom Paszternákom, kde sa rozprávali o nedávnom premietaní jeho filmov v Košiciach a o jeho plánoch do roku 2020.

Dňa 25. októbra nás navštívili potomkovia rodiny Raabovej z Izraela. Mali šťastie, pretože v tom čase tu ešte bola Miriam Neiger-Fleischmann, ktorá ich našou obcou, cintorínom a atrakciami mesta spojenými s ich rodinou sprevádzala v hebrejčine. Anton Pasternák v ten deň nebol v Komárne, celodenný program pre hostí zabezpečila Miriam spolu s Alicou Weissovou. Ďakujeme za ich ochotu.

Koncom októbra pri príležitosti jeho narodenín navštívili Alexandra Messingera v jeho domove v Kave členovia našej obce Zoltán Kollár a Tomáš Novák. K želaniu všetkého dobrého a pevného zdravia sa pripájame aj my.

Nedávno oslávila svoje 90. narodeniny Magdaléna Fekete. Pri tejto príležitosti jej srdečne blahoželáme. Prajeme ďalšie šťastne strávené roky v zdraví a v kruhu jej rodiny.

Blahoželáme Petrovi Feldmárovi a jeho manželke Karin k narodeniu ich tretieho dieťaťa, synčeka Artúra. Nech majú rodičia aj starí rodičia z vnúčika veľké potešenie!

Spravodaj – mesačník ŽNO v Komárne, založený v roku 5756. (1996), **šéfredaktor:** Tamás Paszternák (tamas.paszternak@menhaz.sk), András Paszternák (andras.paszternak@menhaz.sk), **spolupracovníci:** Judit Haas, Mgr. Ferenc Piczek, **grafická úprava:** Richard Saláth, **jazyková korektúra:** Zsuzsanna Paszternákné Kertész (Komárno), Katarína Potoková (Nitra), tlač: Nec-arte Kft., Komárno, **adresa ŽNO:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisračné číslo:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Periodikum je nepredajné.

Prvé sústa po pôste

► Po desiatich dňoch kajania sa opäť stretávame, spoločne začíname dvadsaťpäť-hodinový pôst sviatku Jom kipur. Opäť naslúchame slovám Istvána Balogha, tentoraz – z dôvodu chladného počasia – v kultúrnej sále. Na druhý deň nasleduje spomienka mazkir, učenie a havdala rozlúčenia sa so sviatkom. (strana 3.)

Chanuka v Komárne

Trhoročné oslavy sviatku Chanuka v Židovskej náboženskej obci v Komárne sa uskutočnia v **nedelu 22. decembra 2019 o 14.30 hodine** v Menháze. K zapáleniu prvej sviečky srdečne očakávame deti i dospelých. Podrobný program oslavy uverejníme v novembrovom čísle našich novín. Oslavujte s nami aj Vy! ◀

Možnosť objednať si chanukové sviečky

Aj v tomto roku očakávame do **1. decembra 2019** vaše objednávky sviečok na Chanuku na adrese kile@menhaz.sk, alebo na telefónnom čísle sekretariátu. Chanuka začína v tomto roku 22. decembra (nedeľa) zapálením prvej sviečky. Poslednú sviečku (ôsmu) budeme zapalovať 29. decembra. Sviatok končí v pondelok, 30. decembra západom slnka. ◀

Myšlienky redaktora

ANDRÁS PASZTERNÁK

Jesenné nedeľné ráno je trochu štiplavé, konštatujem po prebudení v našom budapeštianskom domove. Rozmýšľam nad tým, či sa mám vybrať na cintorín na Kozmovej ulici na tradičnú spomienku na martýrov pred vysokými sviatkami. Nepatrí sa nad tým hútať, kto iný by tam mal byť, ako vnuk tých, ktorí prežili ono hrozné obdobie. Štvorka metro a už aj čakám na električku číslo 28 v ulici Népszínház. Stará Tatra prichádza pomaly, aby potom prešla mestskú časť Kóbánya a zastala na konečnej. Na zastávke stretávam svojich rodičov a staršieho brata. Dojímavé príhovory, melódie smútočnej modlitby, námestie pred pomníkom zapíňa zopár preživších, ich deti, vnuci a pravnuci. Napriek tomu, že boli roky, keď sa tu zišlo pomerne málo účastníkov, s radosťou vidím, že tradície nezapadajú prachom zabudnutia. A keď sme už tu, zájdeme aj k rodinným hrobom, prechádzame cintorínom skrz naskrz, položíme kameň na miesto posledného odpočinku našich milovaných.

Teraz je čas na spomienky, na čas strávený s nimi, na príbehy, ktoré o nich kolujú. Dve-tri hodiny, a opäť sedím v električke, vybral som sa na pouličný ples Judafest, organizovaný Bálintovým domom na námestí Klauzál. Spomienky nahradí kavalkáda pestrého židovského života hlavného mesta. Znie hudba, ovanie ma vôňa tradičných jedál, záujemcov vítajú slávnostné hry, stánky predavačov i organizácií. Pekný pohľad! ◀